

artikulirano glasovno izražanje). Vendar je treba Stepanoviću nedvomno priznati, da je dobro opravil pomembno delo.

Tone Peršak

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

Sarajevski Izraz objavlja med osrednjimi prispevki sklepno poglavje iz razprave Slavka Leovca o Milošu Crnjanskem kot romanopiscu. Razpravo bo na jesen izdala sarajevska založba Svjetlost. Leovac v svojem prispevku med drugim utemeljuje sodobni roman, kakor ga je zastavil Miloš Crnjanski; to se pravi, da ni idealiziral dogodkov in stvari, ampak samo določene ambicije in vrednote, ki so v razmerju do neizbežne predhodnosti vsega v naravi tragično minljive ter vredne umetniške upodobitve. Z drugimi besedami, Crnjanski ni drobil bistvenih idealov, vsaj ne tistih, ki pripomorejo, da je glavna oseba v določeni meri junak romana. Ni torej drobil, najsi je še tako drzno in resnicoljubno gledal na zgodovino kakega naroda ali na bivanje kakega značilnega posameznika.

Četrta številka skopskih Razgledov prinaša med drugim prispevek Vladana Radovanovića o trirazsežnem prostoru konkretne poezije in njenega pojavljanja po letu 1950. Prikazati skuša, kako je konkretna poezija postopoma poenotila v svojem izrazu vidne, zvočne in pomenske prvine. Navaja tudi, da se je v Sloveniji vizualna poezija začela z »multipliciranjem posameznega pomena« in s »slikanjem črk«, kar je nekakšna topografska poezija. V članku navaja posamezne primere in pisce, med drugimi tudi Marka Pogačnika.

Celotna peta številka reških Dometov je posvečena arheološki znanosti. O tem se pri nas premalo piše, v časopisih, ki se lotevajo literature, filozofije,

zgodovine in družbenih vprašanj, pa je skorajda ni. Tudi izbor razprav v Dometih ni najbolj popoln, vsaj ne toliko, da bi lahko v njem našli vsa glavna področja, ki jih arheologija obravnava. Nekatera pa so vendarle dostojno predstavljena, zlasti kar zadeva arheološko prakso v naših krajih, kot so študije o antičnih mozaikih in mozaični umetnosti ter prometnih zvezah v antiki, in tudi kar zadeva zgodovinske izdelke umetne obrti ali različne znanstvene discipline v arheologiji. Izbor torej nujno omejuje prostor, ki je lahko v takem časopisu na voljo, toda prizadevanja uredništva, da bi predstavilo kar največ, gotovo niso bila majhna.

Poleg izbora iz sodobne mehiške poezije objavlja Letopis matice srpske tudi spev o naravi, ki jo je napisal Parmenid iz Eleje. Iz starogrškega jezika jo je prevedel Slobodan Žunić. Pesnitev je značilna za Parmenidovo razumevanje narave. Ta filozof je namreč učil, da obstaja samo bitje, in sicer da je eno samo, nedeljivo in nesprijemljivo, različnost, ki jo opažamo, pa je samo privid čutnih zaznav, kar je mogoče lepo videti iz omenjenega njegovega alegoričnega speva.

Novosadski časopis Nový život, ki izhaja v slovaščini, objavlja v spomin-skem razdelku pod naslovom *Štiri desetletja* nekaj pesmi vojvodinskih pesnikov, ki pišejo v slovaščini, ter tudi nekaterih drugih jugoslovanskih književnikov. Med Slovenci je s pesmijo zastopan Ciril Zlobec. V nadaljevanju je mogoče v tem časopisu zaslediti še eno slovensko ime. Andrej Hieng objavlja krajšo pripoved v prevodu Vit'azoslava Hečka.

Poljski mesečnik za literaturo mladih Nowy wyraz, ki izhaja v osem tisoč izvodih v Varšavi in ki objavlja prispevke o literaturi in kulturnem življenju doma in na tujem, namenja tretjino svoje pete številke pregledu sodobne slovenske literature. Ta objava je nas-

tala v sodelovanju s Sodobnostjo, ki prinaša pregled sodobnih literarnih snovanj pri drugih narodih. Tako so v naši februarški številki že gostovali Poljaki. Nowy wyraz pa začenja seznanjanje svojih bralcev s sodobno slovensko literaturo na prvem mestu z uredniško opombo Cirila Zlobca, v kateri pojasnjuje način izbora avtorjev, ki se zdaj predstavljajo na Poljskem. To je prerez literarnih prispevkov tistih pesnikov in pisateljev, ki so se v zadnjih treh letih pojavljali na straneh Sodobnosti. Potem se zvrstijo pesmi in krajši pripovedni sestavki osemnajstih slovenskih književnikov. Svoja dela objavljajo Tone Pavček, Lojze Krakar, Tomaž Šalamun, Tone Partljič, Gregor Strniša, Ciril Zlobec, Branko Šömen, Beno Zupančič, Milan Kleč, Ervin Fritz, Pavle Zidar, Ivo Svetina, Kajetan Kovič, Tone Kuntner, Vladimir Kovačič, Marko Pavček, Jaša Zlobec in Milan Jesih. Prispevke so prevedli urednik časopisa Nowy wyraz Marek Wawrzkiewicz, Maria Dabrowska, dosednji lektor za slovenski jezik in književnost na krakovski Jagelonski univerzi, Tone Pretnar, Joana Pomorska, Anna Bochman in Joanna Sławińska. Ta prikaz sklepa esej Cirila Zlobca Za lažje razumevanje slovenske literature. V njem se ne ukvarja toliko z deli in avtorji, ki so predstavljeni v tej številki Nowega wyraza, ampak skuša izmeriti splošen utrip v sodobnih slovenskih literarnih iskanjih. Nowy wyraz pa poleg tega v rubriki Kronika dogajanj na tujem objavlja kulturne novice iz Makedonije, ki jih je zbrala Joanna Pomorska.

Plod medsebojne revialne izmenjave je tudi opazna predstavitev literarne ustvarjalnosti sodelavcev Sodobnosti v najnovejši, julijski številki romunske književne revije Steaua. Krajši informativni esej Cirila Zlobca, ki sklepa objavo slovenskih avtorjev v poljski reviji Nowy Wyraz, tokrat uvaja (pod naslovom Slovenska literatura danes)

romunske bralce v branje ožjega izbora avtorjev iz Sodobnosti, kar pa je doslej najboljše revialna objava iz sodobne slovenske literature v Romuniji. To je toliko bolj razveseljivo, če vemo, da so avtorji in dela iz drugih naših republik mnogo bolj navzoča v tej deželi, v knjižnih in revialnih objavah, kot pa dela iz slovenske literature. Poleg že omenjenega uvodnega eseya prinaša Steaua še pesmi Cirila Zlobca, Toneta Pavčka, Janeza Menarta, Kajetana Koviča, Gregorja Strniše, Daneta Zajca, Ervina Fritza in Iva Svetine, medtem ko zastopajo prozo Vladimir Kovačič, Pavle Zidar in Beno Zupančič. Dodatni poudarek slovenskemu deležu v reviji so še štiri reprodukcije iz likovnega opusa Franceta Miheliča, Draga Tršarja, Adriane Maraž in Štefana Planinca. Uvodni esej in vse tri proze je prevedel Richard Sîrbu (Zidarja s sodelovanjem Katje Špur), pesmi pa Petru Cîrdu.

Stuttgartski časopis za kulturno izmenjavo Zeitschrift für Kulturaustausch, ki izhaja že 31. leto, objavlja v svoji zadnji številki med recenzijami med drugim tudi oceno Wilfrieda Stöltzinga, ki piše o knjigi Othmarja Nikola Habera *Die Abwanderung von Arbeitskräften aus Jugoslawien* (Odliv delovne sile iz Jugoslavije). Avtor je dobil jugoslovansko štipendijo za raziskovanje in se v knjigi loteva predvsem vprašanj o zaposlovanju naših delavcev na tujem, o njihovih možnostih za stike s kulturnim življenjem in prizadevanjih, da bi se sčasoma vrnili v domovino.

The Slavonic and East European Review, ki jo izdaja londonska univerza, objavlja v julijski številki med drugim tudi nekaj novosti iz jugoslovanskih književnosti. Tako predstavlja knjigo Svetozarja Koljevića *The Epic in the Making*, ki je angleška različica avtorjeve knjige v srbohrvaščini *Naš junački ep*. Angleška izdaja je razširjena in dopolnjena ter dobrodošla zlasti razis-

kovalcem ustnega epskega izročila, ki ne obvladajo srbohrvaščine. Slobodan Čurčić je izdal bogato opremljeno monografijo *Gračanica: King Milutin's Church and Its Place in Late Byzantine Architecture*. Delo je prispevek k poznavanju srednjeveškega cerkvenega stavbarstva v južnem delu Jugoslavije. Vsaj kar zadeva Gračanico na Kosovu je s tem angleškim raziskovalcem bolje odprta pot. Časopis piše tudi o novi knjigi Marka C. Wheelerja *Britain and the War for Yugoslavia*. To je pravzaprav prvi del širše zasnovanega dela in obravnava obdobje med letoma 1940 in 1943. Avtor skuša podati podroben, vendar strnjen pregled množice listin, ki zadevajo angleško-jugoslovanske odnose v tem obdobju in ki so si nasprotujoče, nepopolne in neobdelane. Wheeler postavlja nasprotovanje med Titom in Mihailovičem v luči britanskih odnosov z »nevtrarno Jugoslavijo pod knezom Pavletom in z vodji beograjskega udara v marcu 1941« ter napada sil Osi z ozirom na jugoslovansko vlado v izgnanstvu, ki je imela od januarja 1942 Draža Mihailovića za obrambnega ministra. Glavni del knjige raziskuje postopen preobrat v britanski politiki od izključne podpore Mihailoviću v letu 1942 do prvih srečanj s Titom v

maju 1943. To je zelo zapleteno dogajanje, obremenjeno z nezaupanjem britanskega Zunanjega ministrstva do Izvršnih organov za posebne naloge in med izpostavama teh organov v Kairu in Londonu; vmes so občasna, toda pomembna Churchillova posredovanja. Knjigo bogati vrsta koristnih in izčrpnih opomb. Bolj proti koncu se zvrsti tudi ocena knjige slovenskega ekonomista, ki se je izselil iz domovine, Ljuba Sirca *The Yugoslav Economy under Self-Management*. »Bralca bi moč dokazovanj dr. Sirca laže prepričala, če bi obravnaval primer bolj popolno in bolj v kontekstu,« pravi med drugim recenzent David McGlue.

Časopis *Neue Deutsche Literatur* (izhaja v vzhodnem Berlinu že 29. leto) v junijski številki v glavnem objavlja leposlovje. Večidel gre za pripovedništvo, med pesniki pa objavlja Hildegard Maria Rauchfuss nekaj novih pesmi pod skupnim naslovom *Spodbodeni Pegaz*. Hans-Ulrich Prautzsch objavlja pesnitev *Lenin v Poroninu*. Podobno je tudi prejšnja številka tega časopisa predvsem napolnjena z leposlovnimi prispevki, natisnjeno pa je tudi doslej še neobjavljeno pismo Walterja Benjamina.

A. A.

AFORIZMI

Matija
Logar

Abortus revolucije je resolucija.

Greh je legel med nas. Pazimo se orgazma!

Napredek je v naših rokah, ampak vsaj rokavice bi si vseeno lahko slekli.

Če bo šlo tako naprej, bomo šli kmalu nazaj.

Kdor bo našel, naj za vsak primer skrije!

Onaniramo vsi, nekateri kar z družbenimi organi.